

Pál Szentpáli-Gavallér
Ferenc Mádl Institute of Comparative Law
pal.szentpali-gavaller@mfi.gov.hu
ORCID ID: 0000-0002-8376-262X

THE IMPACT OF THE APRIL 1848 LAWS ON THE TRANSFORMATION OF SOCIETY, OR THE ABOLITION OF SERFDOM¹

Abstract: *The study describes the development of serfdom, the Dózsa Uprising, which was caused by social conflicts and the limitation of serfdom and their legal consequences. A significant milestone was the Urbárium of 1767, followed by two other decisive boundary stones: the Revolution of 1848 and the Austro-Hungarian Compromise of 1867. The latter was also significant in the way that it paved the way for the Austro-Hungarian Empire (alongside Japan) to enter the First World War, in parallel with and in a similar way to the Meiji Restoration, which began in Japan in 1867–1868.*

The study outlines the relations between serfdom and the peasantry, not only from a legal-historical, but also from an economic and social-historical perspective.

Keywords: *Urbárium of 1767, April 1848 laws, transformation of society, abolition of serfdom, Austro-Hungarian Compromise, Austro-Hungarian Empire.*

1. INTRODUCTION

The aim of this study is to present the development of serfdom and the emergence of the nobility in Hungarian medieval society and the Dózsa uprising, which was the result of social conflicts, and the subsequent limitation of serfdom. A direct consequence of this was the legal system, the culmination of which was manifested in the Tripartitum, Werbőczy's latter work, as a compilation of medieval legal material, can be regarded as the culmination of medieval Hungarian law.

---

¹ The original legal texts and quotations in the footnotes have been translated into English and into Serbian by the author.

The 1767 Urbárium was a significant milestone, followed by two other decisive boundary stones: the 1848 Revolution and the 1867 Compromise. The latter was also significant in that it paved the way for the Austro-Hungarian Empire (along with Japan) to enter the First World War, in parallel with the Meiji Restoration which began in Japan in 1868, and, like the latter, through industrialisation and the development of appropriate infrastructure.

2. AN OUTLINE OF THE DEVELOPMENT OF SERFDOM

2.1. A new social stratum is "born"; the Dózsa Uprising and its legal consequences

In the course of the stratification of Hungarian society, which had been continuously forming since the Hungarian occupation of the Danube Basin, a unified layer of serfs emerged in the Árpád period from the slaves and the free people and separate from the castle serfs. The latter were directly in the service of the ruler in the his castles. In the Árpád era, the former had the right to move freely, but the extent of this right gradually declined.

One milestone in the formation of society was the emergence of the nobility from the serfs. In this context, it is also important to note that the principle of 'una et eadem libertas' was a general characteristic of all nobles and was applied to the nobility, thereby ensuring the coherent consistency of this social stratum. This principle was already stated in Article XI of 1351,¹ according and due to which the request of the nobles, according to which the true nobles residing within the borders of the Hungary, even those in the princely provinces within the borders of the country, should all enjoy the same and equal liberty was approved by the monarch.² Illés explains this in his work, stating that, at the beginning of the development, this proposition was intended to express the same thing as in the next stage of development, namely subjection to one and the same power; in other words. 'una eademque libertas, nobilitas', which means direct subjection to the

---

¹ Cf.: Illés, József: *Bevezetés a magyar jog történetébe*, Rényi Károly Könyvkiadó-Vállalata, Budapest, 1910 pp. 162–163.

² „1351. évi XI. törvénycikk

az ország nemesei ugyanazt az egy szabadságot élvezik

Ugyanazon nemeseknek kérésébe is beleegyeztünk: hogy az országunk határai közt lakó valódi nemesek még az országunk határai közt fekvő hercegi tartományokban levők is, megannyian ugyanazon egy szabadsággal éljenek.”

(The original text is quoted in the cited work by József Illés as follows: „Ad eorundem etiam nobilium petitionem annuimus: ut universi viri [veri] nobiles, intra terminos regni nostri constituti, etiam in tenetibus ducalibus, sub inclusione terminorum ipsius regni nostri existentes, sub una et eadem libertate gratulentur.”)

Illés: *ibid.* pp.162–163.

crown or the king, and thus the exclusion of vassalage. Through this legal regulation, not only did the separation of the nobility take place, but also the formation of a serf class, and the specific Hungarian institution of familiarity was gradually born. The latter was already regulated during the Árpád Dynasty in Article No. XXXIII of 1298 on the Protection of Nobles and Servants serving other Nobles.³

As a result of the gradual reduction of serfs' rights, the crusade planned in 1514 on the basis of the Bull issued and proclaimed by Leo X, led by the Szekler nobleman,⁴ György Dózsa, turned into an uprising of the serfs due to social tensions;⁵ however, the uprising was crushed by the nobility. György Dózsa's rebellion shook Hungarian society to its foundations, unleashing emotions that deterred the nobility from the lower classes for centuries. Following this trauma, the laws passed during the 1514 Diet preserved the subservience of the rebels and, in contrast to the Western model based on wage labour, created the much less developed institution of 'second serfdom', which was only completely abolished by the laws of April 1848.⁶ A good example of the depth of the legal regime is Article No. IV of 1514 on the method of compensation for damage caused by crusaders, which regulated the method of compensation in detail.⁷

³ „1298. évi XXXIII. törvénycikk

a másoknak szolgáló nemesek; serviensek védelméről *

a) Úgyszintén elrendeltük, hogy a nemesek szolgálhassanak, akiknek akarnak, önkéntes akaratukból.

b) És ha valaki a hatalmasok közül az ilyen nemeseket erőszakkal vagy hatalommal arra (kényszeríti), hogy neki szolgáljanak, vagy őket emiatt személyükben vagy vagyonukban megsérteni vagy megterhelni (.....) (merészkedik?) (.....) (és így?) (.....) eme rendelkezés ellen jár el, e cselekedet által azonnal a most hozott kiközösítési ítélet alá essék.

c) És ha efféle a nemesek elnyomásáról a király úrnak tudomására jut, az ilyen elnyomókat üldözni tartozzék, hogy őket méltó büntetéssel sújthassa.”

<https://tinyurl.hu/COo9> (5 May 2023).

⁴ The rank in Hungarian: lófő.

⁵ Cf.: Geréb, László (ed.): *A magyar parasztháborúk irodalma 1437-1514*. Budapest, Hungária Könyvkiadó, 1950. pp. 36–37.

⁶ <https://rubicon.hu/kalendarium/1514-julius-15-dozsa-gyorgy-vere-seget-szenved-temes-var-alatt> (6 May 2023).

⁷ „1514. évi IV. törvénycikk

a keresztesek okozta károk megtérítésének a módja

A mi pedig azoknak a károknak a megtérítését és helyreállítását illeti, a melyeket a főuraknak és nemeseknek úgy a parasztok, mint a parasztok pártját fogó nemesek okoztak, mivel azok nyilván és nagy számban történtek és mentek végbe:

1. § Azért válaszszon az egyes vármegyékben a nemesek közönsége az alispánok és a négy szolgabíró mellé a legszigorubb eskü alatt tizenkét jó hirnevű és tisztességes életű és állapotú nemeset, kik menjenek a nemesek minden házának és udvarának a színhelyére, és tartozzanak ott úgy a házakban és épületekben, mint a házi eszközökben és butorokban is, valamint a lovak, ökrök és egyéb barmok s marhák elhajtása által okozott összes károkat (a mennyiben azokat szemmel láthatják és méltó tanúsággal fölismerhetik) Isten és az ő igazsága szerint jól megítélni, megbecsülni és megállapítani, és arról ugyanaz alatt az eskü alatt a nemesek közönségének jelentést tenni.

After the defeat at Mohács in 1526, the situation of serfs became even more miserable, and as a result, serfs regularly escaped to Austrian or Moravian territories, which led to the introduction of provisions in the law on escaped serfs:⁸ a very striking example of restrictive legislation on escaped serfs is Article No. XXX of 1574.⁹

2.2. The Urbárium and its impact, the reign of Joseph II (1780–1790.)

Another important milestone was the Urbárium Decree of 1767 issued by Maria Theresa, which decree regulated the position of serfs. Prior to 1767, customary law had fixed the relationship between landowners and serfs,¹⁰ leaving much scope for abuse.¹¹ The decree, which applied to the Habsburg Monarchy as a whole, unified the burdens of the serfs, while at the same time ensuring their ability to pay state taxes and to supply the army through the peasants who remained in the area and did not emigrate. The fact that the 1767 decree was issued in the first place, as Acsády has also described in detail, justified the issue of the Urbárium. In the centuries preceding 1767, several urbária had been issued in Hungary, regulating the burdens of serfdom differently, so that the serfdom's burdens became a chaotic regulation leading to legal uncertainty, to use the modern term.¹² It is also important to note that, compared to the previous situation, the land tenure system of Maria Theresa's reorganisation of the manorial system involved the consolidation of separate parts of the land, the introduction of an

---

2. § És ezután a parasztok vagy azoknak a városoknak, mezővárosoknak, birtokoknak, faluknak a jobbágyságai, a hol az előbb említett károk történtek és előfordultak, ezeket a sértett és kárvallott főúr vagy nemes részére a nemesek közönsége részéről arra kitűzendő határidőben megtéríteni és helyrehozni tartoznak.

3. § A kártérítés azonban azokra az urakra nézve, kiknek várait a parasztok e zűrzavar idején ezeknek rosz fentartása miatt vették el (mert nem erőszakosan, hanem feladás következtében foglalták el azokat) e részben nem értendő: hanem azok legyenek kénytelenek ezeket a károkat elszenvedni.”

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1000–1526. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1899. p. 709.

⁸ Cf.: Acsády, Ignác: *A magyar jobbágyosság története*. Budapest: Grill Károly Könyvkiadóvállalata, 1908., p. 239.

⁹ „1574. évi XXX. törvénycikk

az Ausztriába és Morvaországba szökő magyar jobbágyokat visszabocsássák; az ausztriai, meg a morvaörgrófságba tartozó jobbágyokat Magyarországra bebocsátani nem kell

Az országlakók azt is megállapítják és elhatározzák, hogy azokat a jobbágyokat, a kik jövőre, valamely vétség miatt, avagy másképen, bármi módon Ausztriába vagy Morvaországba szöknek, a földesurnak visszakövetelésére, az ausztriai és morva urak az ilyen szökevény jobbágyokat visszaadják.

1. § És viszont azokat, a kik Ausztriából és Morvaországból hasonló okból a magyarországi részekbe szöknek, szintén vissza bocsássák.”

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1526–1608. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1899. 649.

¹⁰ Cf.: Kecskeméthy, Aurél: *Az új urbéritörvény*. Budapest, Heckenast, 1853. p. 5.

¹¹ <https://cultura.hu/aktualis/az-orokos-jobbagysag-megszuntetese/> (1 May 2023).

¹² Cf.: Acsády, 1908, pp. 280–282.

unified taxation system and the land being surveyed.¹³ It also resulted in censuses of society.¹⁴

The Urbárium issued in January 1767 obliged serfs with whole plots of land to perform 52 days of labour (performed with a horse or cattle) or 104 days of manual labour per year, and the ninth tithe¹⁵ to be paid to the landlord was set at one gold Florin per year. The standardisation of the regulations, however, brought relief in many areas where serfs were subjected to more than the prescribed labour obligations, but in others it led to increased burdens and thus dissatisfaction.¹⁶ Maria Theresa's son Joseph II, who came to the throne in 1780, was determined to modernise the empire. The prelude to reforms was the Transylvanian uprising of 1784. This made it clear to Joseph II that, to establish order, the situation of the serfs had to be improved, and one of the main aims of Joseph II's life was to bring about the taxation of the nobility, but this failed, and the introduction of a public tax was not implemented until the next century, although Joseph II put an end to hereditary serfdom by decree in 1785.¹⁷

The decree abolished the title of "serf", and peasants were allowed to move, marry, learn a trade and get education without the permission of their landlord. The possibility of being obliged to serve the landlord in person was abolished. In 1786, it was forbidden (by the regulation) to stamp on serfs, and in the same year it was decreed that at least one lawyer should be permanently employed by the central state authorities to defend the interests of serfs. In 1787, the legal representation of serfs was made the duty of state lawyers. Despite all these provisions, there was little change in serf services, so the situation of the serfs did not improve significantly in economic terms. Joseph II died in 1790 and, of the ruler's reforms, only the Serfs' Decree and the decree of toleration for the free exercise of religion remained in force. The institution of serfdom was abolished more than half a century later by the laws of April 1848.¹⁸

3. THE YEAR 1848 AND THE POSITION OF THE SERFDOM (THE LATER PEASANTRY)

By way of introduction, it is worth pointing out that István Széchenyi – "the greatest Hungarian" – in 1828–1829 logically deduced in his work *Hitel*, based on

---

¹³ Csátáry, György: *Az Ungvári Úrbéri Bíróság településenkénti iratanyaga 1772–1918/44*. Ungvár–Beregszász, 2012. p. 5.

¹⁴ Cf.: Imreh, István (ed.): *A rendtartó székely falu*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1973. p. 17.

¹⁵ In Hungarian: kilenced.

¹⁶ <https://cultura.hu/aktualis/az-orokos-jobbagysag-megszuntetese/> (1 May 2023).

¹⁷ <https://cultura.hu/aktualis/az-orokos-jobbagysag-megszuntetese/> (1 May 2023).

¹⁸ <https://cultura.hu/aktualis/az-orokos-jobbagysag-megszuntetese/> (1 May 2023).

practical experiences, that serf services (such as the robot) had lost their meaning completely.¹⁹ Ferenc Deák was a newcomer to Hungarian national politics in Pozsony²⁰ in 1833, and the Diet was discussing a draft law regulating the conditions of the serfs, when the young politician made a speech on the same subject in Parliament on the 2 May, in which he proposed limiting the cane penalty.²¹ It should be added to the foregoing that Lajos Kossuth, the later Governor of Hungary, in his speech at the Diet of 1848 in Pozsony, stressed that (a) if a serf wishes to pay the ninth in seed and the robot in money, he was free to do so; (b) if it would have been inconvenient for him to serve the dues and the ninths in seed, and the robots in money, but he wanted to pay money instead of the whole, he should have been free to do so by converting the whole debt into money; (c) if he wanted to pay off the capital of all his debts immediately, the landlord should be free to accept it and the serf should be free.²² The foregoing shows that the Hun-

¹⁹ Széchenyi, István: *Hitel*. Budapest, Neumann Kht., 2002. no page. <https://mek.oszk.hu/06100/06132/html/hitel0007.html> (7 June 2023).

„[...] Young, ki a józanabb mezei gazdaság apostola, azt mondja: „a mezei gazdaság meg-rontására a dézmánál sikeresebb kitalálni nem lehetett”. – Mennél jobban iparkodik a jobbágy, annál jobban büntetetik, mert mennél többet termeszt, annál többet kell adnia [...] Sok azt gondolja,* hogy a földesúr jobbágya ellenében úgy áll, mint két kártyás egymás ellen, kiknek egyedül egyike nyer, s éppen csak annyit nyerhet, mennyit a másika vesz. Ezen hibás előítélet többnyire mindenütt a két felekezet közt annyi hiedelmetlenséget szül, hogy földesúr s jobbágy közt barátságos egyezés hazánkba valóban csuda. [...] A robot vagy szakmány létele még nagyobb figyelmet érdemel, s azon kárt, mely belőle háramlik, éppen oly bajosan tagadhatni, mint azt, hogy $2 * 2 = 4$. 60 ezer robot egy esztendőben szintazon munkát viszi végbe, melyet 20 ezer napszámmal könnyen el lehetne végezni. S ki nem tapasztalta, ki robotban is s béresek által, de kivált kontraktus szerint dolgoztatott, hogy azon munkát, melyet egy egész helyes jobbágy* rossz ekéjével, filigrán szerkezővel, gyenge marhájával 52 nap, vagy ügyetlen cselédje s gyenge korú gyermeki által* 104 nap tud végezni, maga béresivel, jó szerszámmal s erős marhával vagy kontraktus szerint a mondott idő egyharmad része alatt nem vihette volna végbe! A manipuláns gazda sohasem tudja ott, hol robottal dolgoztat, a munka s erő közt forgó helyes aránylatot feltalálni; s vagy igen sok, vagy igen kevés munkást rendel; vagy ha eltalálná is az igazi idomatot, előre nem látható eset következtetésében sokszor vagy igen sokan, vagy igen kevesen állnak ki a munkára, s így az uraság dolga* – a gazda keményebb vagy szelídebb karaktere hozzájárultával sok helyen gyakorta vagy elkeseredve, vagy nevetve vitetik végbe. [...]”

²⁰ Nowadays: Bratislava.

²¹ Kónyi, Manó: *Deák Ferenc beszédei*. Budapest, (no data), 1903. p. 10.

²² 149. Pozsony, 1848 március 6. Kossuth felszólalása az örökváltság tárgyában érkezett főrendi válaszenet vitájában; <https://tinyurl.hu/SHT8r> (10 June 2023).

„[...] A második elv az: hogy a pénzbeli váltságra nézve hármat szerenék kimondatni törvény által, a) ha valamely jobbágy a kilenczedet magiszemben, a robotot pedig pénzben akarja szolgáltatni, megtörténvén az evaluatio, azt neki tenni szabadságában áll; b) ha kellemetlen volna neki a dézmát és kilenczedet magban, a robotot pedig pénzben szolgáltatni, hanem az egész helyett pénzt akar fizetni, evaluatván pénzre az egész urbéri tartozás, ezt is tenni szabadságában álljon; c) ha összes tartozásainak tőkétjét tüstént le akarná tenni, a földesúr azt fölvenni tartozzék s a jobbágy szabad legyen. Ezen három javaslatot kívánnám haza vinni, ez által el van érve, hogy a kinek kedve és tehetsége van magát megváltani, annak sorsát a földesúr tetszésétől felfüggeszteni nem szabad; továbbá a kinek nem lesz módja a tőkét letenni, annak szabadság adatik, hogy az urbéri nyomasztó

garian political elite (or intelligentsia) in the first half of the 19th century was unanimously on the side of serf emancipation.

3.1. 1848, the year of freedom

Political ideas were expressed on 15th of March 1848 in the form of the 12 points,²³ point 7 of which was „Abolition of serfdom”.²⁴

It is worth emphasising that the abolition of serfdom was one of the most significant and positive developments in modern Hungarian social and even legal history, since the abolition of serfdom was the most significant part of the April Laws of social modernisation, which manifested the victory of the civil revolution and ensured social transformation and individual political rights. Until 1848, the serfs, who made up around 80% of society, were excluded from full citizenship: their rights were very limited, they lived under the authority of the nobility, they had no political rights, and the inheritance and transfer of their property was restricted by landlord’s rights of possession and fealty.²⁵

Móric Szentkirályi, a politician, codified the draft law on the abolition of serf services, but the draft generated a lot of debate, both in the district assemblies and in the Diet (the assembly of the Estates), during which Kossuth, Dénes Pázmándy, Kázmér Tarnóczy, Menyhért Lónyay and others expressed their opinions. It is important to refer to the fact that the main subject of the debates was compensation for the nobility and its full or partial nature.²⁶ In Hungary, serf emancipation was comprehensive: feudal services were abolished immediately and compulsorily, as were the tithes previously paid to the Catholic Church.²⁷ These measures also took the form of legislation: Article No. IX of 1848²⁸ on the aboli-

---

viszonyokat adóssággá változtathassa, mert az adóssági állapot nem zavarja föl az érdekeket, nem állít osztályt osztály ellen ellenséges indulattal, s ebben már nagy nyereség lesz; végre a szegényebbekre nézve némely vidékeken a kilenczednek szemben kiszolgáltatása is megengedtetik. [...]”

²³ Cf.: Niederhauser, Emil: ‘A jobbágyfelszabadítás és a nemzetiségi kérdés Kelet-Európában.’, p. 84. in: *Történelmi szemle*, 1958/1-2; https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1958_1-2/niederhauser.pdf (15 June 2023).

²⁴ In Hungarian: „Urbéri viszonyok megszüntetése”

<https://marcius15.kormany.hu/a-12-pont-tortenete-2013> (10 May 2023).

²⁵ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

²⁶ Dr. Sándorfy, Kamill: *Törvényalkotásunk hőskora. Az 1825-1848. évi reformkorszak törvényeinek története*. Budapest, Váci Kir. Orsz. Fegyintézet ny., 1936. pp. 245–255.

²⁷ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

²⁸ „1848. évi IX. törvénycikk

az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és pénzbeli fizetések megszüntetéséről

Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.

1. § A törvényhozás a magán földesurak kármentesítését, a nemzeti közbecsület véd-paizsa alá helyezi.

tion of the services (robots),²⁹ dues and payments in money hitherto practised according to the Urbárium (a register of serfs' obligations) and its substitute contracts, Article No. XII of 1848 on the conversion of the abolished private landlord's property into a public debt,³⁰ and Article No. XIII of 1848 on the abolition of the priest's tithe.³¹ Under the above-mentioned legislation, the former serfs became the free owners of the land they cultivated, and the abolition of their personal

2. § Ő Felsége a magán földesuraknak akénti kármentesítése iránt, hogy az eddigi urbéri tartozásokkal felérő tőke érték részükre a közállomány által hiány nélkül kifizetessék, a legközelebbi országgyűlésnek részletesen kidolgozandó törvényjavaslatot fog magyar ministeriuma által előterjesztetni. [...]

4. § Az úri törvényhatóság megszűntetik; – ideiglenesen míg a törvénykiszolgáltatás általánosan rendeztetni fog, azt, polgári ügyekben a sommás perekre nézve, ott, hol rendezett első bírósági hatóságú tanácsok nincsenek, a szolgabírák, – büntető és rendes folyamatú polgári perekre nézve pedig a megyei törvényszék fogja gyakorolni. [...]"

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 232.

²⁹ Cf.: Dr. Ferenczy, Miklós: *Emlékek a szabadságharcról*. Tatabánya, A Hazafias Népfront Komárom Megyei Bizottsága, 1978. p. 7.

³⁰ 1848. évi XII. törvénycikk

az urbéri megszüntetett magán úri javadalmak statusadóssággá leendő átváltoztatásáról

Az urbéri mindennemű tartozások a IX-ik törvénycikk által történt megszüntetése következtében rendeltetik:

1. § Hogy az országgyűlésnek berekesztése után megszűnendő urbéri javadalmak igazságszerinti megbecsültetését Ő Felsége ministeriuma lehető legrövidebb idő alatt eszközölje.

2. § A megbecsülés alapjául egyedül azon haszon szolgáland, melly az illető földesurakra valósággal háramlott – nem pedig azon teher, mellyet az azt szolgáltató alattvalók viseltek.

3. § A megbecsülésnek miképen leendő eszközzését az illető minister határozzandja meg, a megbecsülendő évi haszon értéke huszszorozva teszi a kármentesítési tőkét.

4. § A megbecsülés helyessége ellen teendő kifogásokat az igazság-ministerium által ország-kerületenként nevezendő négy, és a kapcsolt Részekben külön egy, öt-öt tagból álló, és a status által díjazandó választmány sommásan itéli el.

5. § Az ekép meghatározandó becsérték fejében a ministerium az illető birtokosoknak haladéktalanul status-kötelezvényeket ad. A kötelezvények kifizetésére a kincstári fekvő javak köttetnek le, s a ministerium felhatalmaztatik ezek alapján kölcsön eszközzésére, vagy az említett javaknak részletenkénti eladására. A mennyiben pedig az említett fekvő javak elegendők nem lennének, a kincstári és országos egyéb jövedelmek is azoknak kielégítésére hypothekául szolgálndnak.

6. § Az állomány az ekép biztosított tartozásnak kifizetését ezennel lekötelezi, s azt valóságos státusadósságának elismeri. [...]"

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 234.

³¹ „1848. évi XIII. törvénycikk

a papi tized megszüntetéséről

Az egyházi rend a papi tizedről minden kárpótlás nélkül lemondván, az ország Rendei ezen a haza oltárára tett áldozatot örök emlékezet okáért törvénybe iktatják, egyszersmind ezen lemondásnak nyomán elhatározzák.

1. § A papi tized, akár természetben, akár a természetbeni kiszolgáltatás helyett készpénzben teljesítetett, és pedig akár közvetlenül az egyházi rendnek, akár haszonbérlónek fizettetett, akár örökös szerződés mellett, akár királyi adomány által szereztetett, ezennel örökre megszüntetik. [...]"

dependence, thus effectively and formally abolishing feudalism, while the compensation of the landlords was assumed by the State under the legislation.³²

As a result of the April Laws, about nine million serfs became free, full citizens in Hungary (including Croatia), and as a consequence, former serfs not only gained personal freedoms but also free land ownership.³³ Out Of the nine million freed serfs, 8.5 million gained some form of land ownership, at least over the land on which their house stood. In the case of the half a million serfs, tenant farmers and peasants who farmed on purely fallow land or had vineyards, the freed serfs also owned land that was not covered by the law (residual land, fallow, vineyards etc.).³⁴ There was a question mark over the fate of the vast areas of land, especially pastures and forests, which had hitherto been jointly used by landlords and serfs, and which were contrary to the ideal of bourgeois land ownership, and therefore could not be maintained in a form of joint ownership. In addition to the foregoing, the forced sharing of land also gave rise to conflicts. From the point of view of economic rationality, this situation also had to be eliminated, since joint use restricted both parties in the optimal use of such property and the free disposal of the land.³⁵

The abolition of feudal remains was not only a matter of legal regulation, but also a societal problem at that time, in the context of feudal land tenure, as the legal system distinguished between allodial or manorial estates held by landlords under their own management and the lands held by serfs in exchange for feudal services,³⁶ the latter being recorded in surveys made on the basis of the Urbárium of 1767 (or later land survey). The April Laws immediately put the plots of land surveyed in these inventories into the actual ownership of their cultivators, with compensation from the Hungarian State to the landlords.³⁷ The social-historical aspect of these laws is underlined by the fact that they were drafted by the Diet, which still met in Pozsony, according to the formalities of the centuries,³⁸ which proves in every respect that the nobility, who were the leading section of society, were largely progressive-minded and aware of the need to modernise society. A further and significant problem in Hungary was the underdevelopment of credit,

---

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkék*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 236.

³² <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

³³ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

³⁴ Cf.: <https://tinyurl.hu/S2dB> (15 June 2023).

³⁵ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

³⁶ Cf.: Dr. Annási, Ferenc: *A jobbágyfelszabadítás ügye Heves és Külső-Szolnok Megyében az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején II.*; http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/1761/1/215-251_Annasi.pdf (24 February 2023) p. 216.

http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/1761/1/215-251_Annasi.pdf (31 May 2023).

³⁷ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

³⁸ Kiss, Barnabás: 'A jogegyenlőség problémája a magyar közjogi irodalomban 1945-ig', in: *Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica*, 1996, No. 49. p. 279.

which the April legislature sought to remedy by Article No. XIV of 1848, which created credit institutions.³⁹

Despite all the legislative efforts, the April laws did not settle the situation of those who owned farmland, despite the fact that they were not an insignificant part of the agrarian population; there were tens of thousands of such households. Their economic importance was not insignificant either, as their settlements often specialised in the cultivation of crops requiring specific skills.⁴⁰ Until 1848, the Hungarian nation was made up of the nobility; in other words, only a small proportion of the country's inhabitants were noble, while the majority of society did not belong to the nation and were only "the people". This was the basis for the demand that all the inhabitants of the country should be made members of the nation. In order to transform society in this way, the legal distinctions between the landed estates (noble, civic, gentry, etc.) had to be abolished.⁴¹

This is also where the abolition of the ancestral titles in force since 1351, in Article XV of 1848, served to transform society in a radical way.⁴² A significant achievement on the part of the House of Habsburg was the decree of 1853, Article 1 of which abolished the former manorial relationship and landlord jurisdiction, and the rights, dues and obligations arising from them were also abolished.⁴³

---

³⁹ „1848. évi XIV. törvénycikk
a hitelintézetéről

1. § A hitelintézet felállítására, úgyszintre szükséges tartaléktőkéjének 500,000 ftig megszerzésére, a ministerium felhatalmaztatik.

2. § Alapszabályait, törvényhozási megvizsgálás és helybenhagyás végett, a legközelebbi országgyűlés első évi ülésének be fogja mutatni. [...]"

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 236.

⁴⁰ <https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

⁴¹ Kiss, 1996, p. 280.

⁴² „1848. évi XV. törvénycikk
az ősiség eltörléséről

Az ősiség eltörlése ezennel elvileg kimondatván, rendeltetik:

1. § A ministerium az ősiség teljes és tökéletes eltörlésének alapján a polgári törvénykönyvet ki fogja dolgozni, és ezen törvénykönyv javaslatát a legközelebbi országgyűlés elibe terjesztendi.

2. § Időközben a legközelebbi országgyűléseig mindazon perek folyamata, mellyek az ősiségi viszonyokból vették eredetüket, és még végítélet által befejezve nincsenek, felfüggesztetnek; ugyszinté illynemű pereknek megindítása is, az 1836:14. törvénycikkely eseteit kivéve, eltiltatik."

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 237.

⁴³ „1853. évi úrbéri pátens

1853-diki martius 2-kán kelt császári nyiltparancs, az egykori földesurak s a volt jobbágyok és ezektől különböző bánásmód alatt létező földbirtokosok között Magyarországon az urbéri kapcsolat s ezzel rokon jogállapotok folytán főnforgó viszonyok szabályozása iránt:

[...] 1. § A létezett urbéri kapcsolatnak s a földesúri törvényhatóságnak megszüntetése folytán, az urbéri kapcsolatból s a földesúri törvényhatóságból eredő és következtetett jogok, járandóságok és kötelezettségek is elenyésznek.

3.2. The position of the peasantry under dualism

The War of Independence of 1848-1849 was followed by a transitional period of two decades of silent resistance, beginning with repression by the Austrian state, weakened by war, and culminating in the Austro-Hungarian Compromise of 1867. The second half of the 19th century also saw a change in the peasant way of life. Under the April 1848 laws, the sharp class distinction between nobles and gentry and serfs that had existed before then was abolished, at least formally, and, as a step in the transformation of society, the landless nobles, who made up a very significant proportion of the nobility, were integrated into the upper peasantry, losing their privileges.⁴⁴

The peasantry can be defined as a social stratum that supported itself primarily through independent agricultural production and secondarily through other activities. For the peasantry, the maximum landholding was 100 acres, and those with landholdings larger than this were classed as gentry. At the beginning of the 20th century, about 11 million Hungarians belonged to the peasantry, which accounted for 62% of the total population of Hungary at that time. Among the peasantry, 31% were family-sized landowners and 9% larger landowners. A larger proportion of the peasantry had no or only small landholdings. The latter constituted the peasant wage-earner stratum.⁴⁵

In the decades after the Compromise, laws were passed to regulate the issues that had remained unsettled during the serf emancipation of 1848, as described above, and after the Decree (or Patent) of 1853. Under section 2–3 of Article No. XXXV of 1868 on the tax on wine and meat consumption,⁴⁶ the wine duty was redeemable, and under Article No. XXXV of 1871 on the settlement of the rights and tenure relations remaining from the landlord-tenant relationship terminated. Article No. LIII of 1871, regulated the matter of allotments and pastures, and released some of the landlord's exclusive rights to the regalia, the right to distil brandy, to open shops, to burn bricks and lime, and to keep a butcher's shop. Until 1871, the inner plots (the dwelling house and the surrounding farmyard) and their border accessories (ploughs, mowing) could only be sold or bought together, and from that time onwards the law allowed the separate sale of the accessories

2. § Az urbéri kapcsolat megszüntetése következtetésében a volt jobbágyok a kezükön levő urbéri földbirtokban (urbéri jobbágy- és urbéri zsellértelkek) teljes tulajdoni s szabad rendelkezési joggal ruháztatnak föl, fönhagyatván a jobbágyjavakbani öröködési rend s a telkek szétdarabolása iránt fenálló, vagy még kibocsátandó rendszabályok. [...]”

<https://tinyurl.hu/FzL7> (20 May 2023).

⁴⁴ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

⁴⁵ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

⁴⁶ A bor- és hús fogyasztási adóról szóló 1868. évi XXXV. törvénycikk 2–3. §.

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvény-czikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 446.

of the former serfs' plots, and allowed the former landlords to buy up the former serfs' plots. It was only in 1896, the year of the Millennium, that the cottagers were allowed to redeem their servitude for the land they had been using. In addition, the development of infrastructure brought about significant changes in the life of the peasantry,⁴⁷ two essential elements of which were the implementation of river regulations and the construction of the railways.⁴⁸ In the decades up to the First World War, agriculture underwent radical changes.⁴⁹ It was then that Hungary, enjoying relative freedom under the dualist state structure, became a major grain exporter in Europe. It was then that the agricultural society became dominated by commodity production.⁵⁰

4. DUALISM, I.E. THE ERA OF TRANSFORMATION, THE EMERGENCE OF WORKING CLASS

The agricultural sector lost much of its weight during the dualism. At the time of the Compromise, agriculture accounted for 60% of Hungary's total national income but, by the years before the First World War, its share had fallen to 44%, although it remained the most important factor in the national economy. Agriculture accounted for 75% of the population at the beginning of the period and 62% at the end. Over the period as a whole, agricultural output growth slowed: the annual growth rate of 3–4% in the first decades of the 20th century fell to 1.7%, while the output of the other two sectors of the economy – industry and services – grew by 4–5% per year. This is linked to the fact that an unhealthy land tenure structure was created in the agricultural sector after the abolition of serfdom.⁵¹

The need for public support to ensure the competitiveness of agriculture was raised. The agrarian movement, a political force representing the interests of the sector, called for the introduction of protective tariffs on agriculture and state support for agricultural loans. In this connection, the aforementioned Article No. XX of 1878⁵² on the subject of regulation was adopted – rather late, in the author's

---

⁴⁷ A majorsági zsellérbirtokról s az ehhez hasonló természetű birtokokról szóló 1896. évi XXV. törvénycikk.

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1896. évi törvénycikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1897. p. 63.

⁴⁸ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

⁴⁹ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

⁵⁰ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

⁵¹ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁵² A magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről szóló 1878. évi XX. törvénycikk.

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1877–1878. évi törvénycikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 190.

opinion – and it took more than a decade for this legislation to be adopted. It should be noted that the agrarians were also successful in influencing government policy, as the protective tariffs introduced at least succeeded in keeping competition out of the Austro-Hungarian Monarchy's market and, as a result, the market was monopolistic in practice), but the development of agriculture was not primarily due to state intervention, but to adaptation to market competition.⁵³

Hungary's industry was still at a relatively low level around the time of the Compromise of 1867. The direction of development was determined by the economy's endowments, as the food industry became the leading sector of modern industrialisation in the agrarian country, which was already at the forefront of world industry in the 1860s and 1870s, and the capital, Budapest, was the largest milling centre in the world until the 1890s. This was also due to the fact that the Hungarian milling industry also processed large quantities of imported Balkan grain. It was also during this period that the foundations of large-scale meat processing were laid, including plants such as the Herz and Pick salami factories. The sugar industry flourished in the 1890s, mainly thanks to state industrial patronage and state intervention. The internationally important spirit, tobacco and wood processing industries exploited the raw material base of agriculture. In Hungary, the real industrial revolution began in the 1880s, when the economy entered a period of regular growth, in that its output increased faster each year than the population grew.⁵⁴ It is important to add that, during dualism, the old social stratum – the peasantry – was joined by the labour force, as a new layer of industry and a social policy that supported it emerged.⁵⁵

At the end of Dualism, the opportunities created by the development of the joint Austro-Hungarian forces on the one hand and the opportunities offered by exports on the other led to the development of the military industry. Thanks to military supplies, the Weiss Manfréd concern in Csepel grew into one of the country's largest industrial complexes, and the Monarchy's largest cannon factory was established in Győr.⁵⁶ Diósgyőr was similarly developed as a centre for state steel production.⁵⁷

The development of infrastructure was central to economic modernisation, and, as a result, more than half of the investment under dualism was devoted to the two most important areas: the construction of waterways and the development

⁵³ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁵⁴ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁵⁵ Hanák, Péter: 'Vázlatok a századelő magyar társadalmáról', p. 211. in: *Történelmi szemle*, 1962/2; https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1962_2/hanak.pdf (30 May 2023).

⁵⁶ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁵⁷ Paulinyi, Ákos: *Iparpolitika Magyarországon és Ausztriában, és a gazdasági integráció problémája (1880-1914)*; http://acta.bibl.u-szeged.hu/41069/1/aetas_2002_002_003_271-293.pdf (30 May 2023). p. 277.

of the railway network. As a result, by the end of the 19th century the country's natural landscape had been radically transformed: lowland rivers were regulated and dammed, inland waterways and marshes were channelised, and the country was criss-crossed by railway embankments and telegraph lines.⁵⁸

In 1873, the economic crisis slowed down the development of the railway network for almost a decade, but from 1882 onwards, new railway lines were built again rapidly, and by 1890 the length of the railway lines exceeded 11,000 kilometres. The state was already involved as a contractor. Between 1880 and 1891, due to abuses of interest rate insurance, almost all the main lines were taken over by the state, under the management of the Hungarian State Railways (hereinafter MÁV). Under the leadership of Gábor Baross, the railway network became one of the most important instruments of economic recovery, and MÁV became a powerful and profitable public utility. The introduced rail tariff system helped the single internal market to develop effectively, and made both freight and passenger transport cheaper over longer distances.⁵⁹

The Hungarian economy was increasingly linked to the world economy: at the time of the Compromise, exports accounted for 30% of national income and, by the years before World War I, 45% of total foreign trade was on the export side. Between 75% and 80% of this was associated with the western territories of the Monarchy.⁶⁰ Typically, these processes were also promoted by the legislature, passed by the Article No. XLIV of 1881 on state preferences for domestic industry, which favoured several economic sectors through state intervention.⁶¹

⁵⁸ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁵⁹ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶⁰ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶¹ A hazai iparnak adandó állami kedvezményekről szóló 1881. évi XLIV. törvénycikk:
„1. § Állami kedvezményekben részesítettek:

1. A technika jelen fejlődése szerint berendezett azon gyárak, a melyek Magyarországon eddig elő nem állított czikkeket készítenek.

2. A technika jelen fejlődése szerint berendezett következő, már létező, vagy ezentul felállítandó gyárak, és pedig:

a) azon gyárak, a melyekben sárga rézárúk, sárga rézpléh, cizink, cizinkpléh, drót, drótszeg, fémkeverékből való árúk, zománczott vasedények, szerszámgépek, munkagépek, gőzgépek és gőzkazánok, zomgorák, electrodynamikus készülékek, fegyverek, porcellán, tábla- és tükörüveg, üveg regeneratív fűtő-készülékkel, kaucsuk, cellulose, tapéták, conservek, cognac, soda, kénsav, aszfalt készül;

b) a rizshántoló malmok; a mezőgazdaság kiegészítő részét képező szeszgyárak; selyemfonó-, szövő- és festőgyárak; gyapjufonó-, szövő- appetirozó-gyárak; pamutfonó-, szövő- és fehérítő-gyárak; len- és kendertörő és kikészítő telepek; len- és kenderfonó-, szövő- fehérítő- és appetirozó-gyárak; kötszövészeti gyárak.

3. Azon posztó fonalgyárak, a melyek Mule-Jenny géppel legalább 120 orsóval és egy méter széles kartolóval vannak berendezve.

4. Azon posztó-szövőgyárak, a melyek legalább hat szövőszékkel dolgoznak.

5. Azon pamut-, len- és kenderszövő-gyárak, a melyekben legalább tiz mechanikai, vagy műszövészék van alkalmazva. [...]”

The fairs and markets lost their importance in international and long-distance trade, but they still played a significant role in the internal flow of goods, and a large part of everyday needs were met there. Small producers (peasants and craftsmen) largely sold their products there themselves, but the number of professional market traders and market stallholders also increased severalfold. The number of hawkers and itinerant traders declined.⁶²

During the dualism, modern institutions of commodity exchange were also established in Hungary, and the Budapest Commodity and Value Exchange played a central role in the flow of goods and capital. It was under the jurisdiction of a separate court according to the Article No. II of 1870 on the Restoration of the Separate Courts of the Commodity and Value Exchange in Pest and the Rural Produce and Grain Halls.⁶³ As retail trade was transformed, more and more of it was transferred to permanent shops. In the villages, the emergence of general stores was the first step forward, while in the cities, which were developing at a time of explosive urbanisation,⁶⁴ the specialisation of shops was already well advanced. By the end of the 19th and the beginning of the 20th century, the first department stores had appeared in the capital, following the example of Paris.⁶⁵ In addition to the above, one of the most important prerequisites for the development of the Hungarian capitalist economy was the development of a modern credit system, and it was in this area that of Hungary's economy was most successful at catching up during the decades of dualism.⁶⁶

In 1867, there were only four banks, one land credit institution and 79 savings and loan associations. The political stability brought about by the Compromise and the European boom of 1866-1867 led to a veritable frenzy of bank creation, with 564 new credit institutions being established by the 1870s. It was in these years

---

Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1881. évi törvényczikkek*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896. p. 206.

⁶² <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶³ A pesti áru- és értéktőzsde, valamint a vidéki termény és gabonacsarnokok külön bíróságainak visszaállításáról szóló 1870. évi II. törvénycikk:

„1. § A pesti áru- és értéktőzsde bírósága, mint választott bíróság, hatóságára, hatáskörére és eljárására nézve, úgy, mint az az 1868:LIV. tc. életbelépte előtt fennállott, a törvényhozás végleges intézkedéseig visszaállíttatik.

2. § Az 1. § intézkedése kiterjesztetik azon választott bíróságokra is, melyek az ország több városaiban létező termény- vagy gabona-csarnok kebelében, az 1868:LIV. tc. életbelépte előtt fensőbb helyen jóváhagyott alapszabályok erejénél fogva tényleg fennállottak.

3. § Azon termény- és gabona-csarnokokat, a melyek kebelében a fentebbi 2. § értelmében a létezett választott bíróságok visszaállíttatnak, a kereskedelmi- és igazságügyministerek nyilvánosságra fogják hozni. [...]”<https://tinyurl.hu/DBJR> (31 May 2023).

⁶⁴ Gyáni, Gábor: *Reflexiók*. (no data), 19999.; https://epa.oszk.hu/02100/02120/00028/pdf/ORSZ_BPTM_TBM_28_009.pdf (1 May 2023). p.

⁶⁵ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶⁶ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

that the new type of bank became established in our country, not only in the usual banking business, but also in the establishment of industrial and commercial companies, the building of railways, and the sale and purchase of real estate. The most important of the banks, the Magyar Általános Hitelbank, invested its capital primarily in railway construction, but also set up factories and, because of its excellent international background, also performed state banking functions. This boom came to an end in 1873 with the crash of the Vienna and then the Pest stock exchanges. From 1890 onwards, new banks and, in particular, savings banks were established at a rapid pace. Credit cooperatives also proliferated, set up to meet the small credit needs of the people.⁶⁷

Budapest, unified from 1873 onwards, fulfilled and even surpassed the reformist dreams of its development at an ever-faster pace. Hungarian governments made it a priority to develop Budapest into a metropolis on a par with Vienna. The building of the capital became a national cause, a symbol of self-determination. In 1910, 5% of the population of historic Hungary lived in Budapest, but 32% of large industrial enterprises were based here, 31% of the workforce worked here, half of the telephone exchanges were connected here, and every second newspaper, magazine and book was published here. The capital's economic and cultural supremacy was thus already evident across the historic borders.⁶⁸

5. SUMMARY

A significant stratum of medieval Hungarian society was the serf, and later – thanks to the achievements of the April Laws of 1848 and the patent of 1853 – the peasant stratum, from which a part of the working class developed during the industrialisation of the Dual Monarchy. It is important to point out that these two layers bore the burden of maintaining the country. It is for this reason that, in the author's opinion, the abolition of serfdom was the high point of the 1848 legislation. In connection with the latter, it is worth quoting the opinion of Pál Burián, a military officer in the Hungarian War of Independence, formulated and recorded in 1883, regarding the achievements of 1848/1849: “The wonders and foresights of an idea inspired by an unshakable pure patriotism, such as not our poor country, but the history of the world cannot show a second. Let the sons learn from this to love their country purely and unselfishly [...]”.⁶⁹

⁶⁷ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶⁸ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (2 May 2023).

⁶⁹ „A rendíthetetlen tiszta hazaszeretet által inspirált lángész csudái és előre látásai, minőt nem szegény hazánk, hanem a világtörténet sem mutathat fel másodikat. Fiuk tanuljanak ebből szeretni a hazát tisztán és önzetlenül, [...]”

Captain Pál Burján (Burián) (1817-1897) was a lieutenant in the Jászkun District Volunteer National Guard Battalion from September 1848. In January 1849, he became a lieutenant in the

The Compromise accelerated the development of the Hungarian capitalist economy by creating orderly political relations and stability in the Monarchy, and by granting the Hungarian state self-determination based on limited sovereignty. Under dualism, Hungary began to catch up economically, with an average annual increase of 2,5-3% in GDP and 2% in per capita national income. In Europe, only Sweden, Denmark and Germany achieved faster growth. This growth was made possible by mechanisation and the use of modern technology, on the one hand, and by the prevalence of capitalism on the other. By the beginning of the 20th century, Hungary had become an agro-industrial country with a well-developed food industry and significant exports, and had left the ranks of the states that had stagnated in traditional farming. The agricultural sector accounted for only 44% of national income, while the industrial sector produced 25% and the service sector 31%. As such, it can be seen as a great achievement of the Reconciliation that, from 1867 onwards, the economic gap between Hungary and the industrialising countries of Western and Central Europe, which had been growing since the 16th century, began to narrow. Unfortunately, however, even in this respect Hungary did not reach the level of the richest countries, as it was ahead of Russia, the Balkan states, Spain and Portugal in terms of per capita national income, but lagged behind Italy and Scandinavia, not to mention the most developed Western countries, behind which, it should be pointed out, the ‘hinterland’ of the colonies provided not inconsiderable support (e.g. the British colonies). Furthermore, it can be said that Hungarian development reduced the disadvantage of Hungary compared to the western provinces of the Habsburg Empire.⁷⁰

It should be emphasised that the broad-mindedness of the 19th century elite is confirmed by the fact that the transformation of society between 1848 and 1867 led to the development of Hungarian society, the industrialisation of the country and a great deal of urbanization. The significance of the 1867 Compromise, therefore, lies in the fact that it paved the way for the Austro-Hungarian Empire (along with Japan)⁷¹ to enter the First World War, in parallel with the Meiji Restoration, which began in Japan in 1867–1868, and through industrialisation similar to that of Japan.

And the tragic consequences of the last four years of dualism, for Hungary and its people, are known to all.

65th Battalion of the Hungarian Army, and later a captain in the 3rd Corps until the capitulation at Világos.

<http://1848.vfmk.hu/arckepek.html> (7 June 2023).

⁷⁰ <https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (3 May 2023).

⁷¹ Another Japanese-Hungarian parallel: the term used for the Japanese emperor – of ‘divine’ descent – is ‘Tenno’, while in Hungarian we refer to the Creator of the existing World as ‘Isten’.

REFERENCES

149. Pozsony, 1848 március 6. *Kossuth felszólalása az örökváltság tárgyában érkezett főrendi válaszízenet vitájában*; <https://tinyurl.hu/SHTR> (10 June 2023).
- Acsády, Ignác: *A magyar jobbágyság története*. Budapest: Grill Károly Könyvkiadó-vállalata, 1908.
- Csatáry, György: *Az Ungvári Úrbéri Bíróság településenkénti iratanyaga 1772–1918/44*. Ungvár–Beregszász, 2012.
- Dr. Annási, Ferenc: *A jobbágyfelszabadítás ügye Heves és Külső-Szolnok Megyében az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején II.*; http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/1761/1/215-251_Annasi.pdf (24 February 2023)
- Dr. Ferenczy, Miklós: *Emlékek a szabadságharcról*. Tatabánya, A Hazafias Népfront Komárom Megyei Bizottsága, 1978.
- Dr. Sándorfy, Kamill: *Törvényalkotásunk hőskora. Az 1825-1848. évi reformkorszak törvényeinek története*. Budapest, Váci Kir. Orsz. Fegyintézet ny., 1936.
- Geréb, László (ed.): *A magyar parasztháborúk irodalma 1437-1514*. Budapest, Hungária Könyvkiadó, 1950.
- Gyáni, Gábor: *Reflexiók*. (no data), 1999; https://epa.oszk.hu/02100/02120/00028/pdf/ORSZ_BPTM_TBM_28_009.pdf (1 May 2023).
- Hanák, Péter: 'Vázlatok a századelő magyar társadalmáról', p. 211. in: *Történelmi szemle*, 1962/2; https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1962_2/hanak.pdf
- Illés, József: *Bevezetés a magyar jog történetébe*. Budapest, Rényi Károly Könyvkiadó-Vállalata, 1910.
- Imreh, István (ed.): *A rendtartó székely falu*. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1973.
- Kiss, Barnabás: 'A jogegyenlőség problémája a magyar közjogi irodalomban 1945-ig', in: *Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica*, 1996, No. 49.
- Kecskeméthy, Aurél: *Az új urbéritörvény*. Budapest, Heckenast, 1853.
- Kónyi, Manó: *Deák Ferenc beszédei*. Budapest, (no data), 1903.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1000–1526. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1899.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1526–1608. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1899.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1836-1868. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1877–1878. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1881. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1896.
- Márkus, Dezső (ed.): *Corpus Juris Hungarici Magyar Törvénytár: 1896. évi törvények*. Budapest: Franklin-Társulat, 1897.
- Niederhauser, Emil: 'A jobbágyfelszabadítás és a nemzetiségi kérdés Kelet-Európában.', p. 84. in: *Történelmi szemle*, 1958/1-2; https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1958_1-2/niederhauser.pdf (15 June 2023).
- Paulinyi, Ákos: *Iparpolitika Magyarországon és Ausztriában, és a gazdasági integráció problémája (1880-1914)*; http://acta.bibl.u-szeged.hu/41069/1/aetas_2002_002_003_271-293.pdf (30 May 2023).

Széchenyi, István: *Hitel*. Budapest, Neumann Kht., 2002.

<http://1848.vfmk.hu/arckepek.html> (7 June 2023).

<https://cultura.hu/aktualis/az-orokos-jobbagysag-megszuntetese/> (1 May 2023).

<https://rubicon.hu/kalendarium/1514-julius-15-dozsa-gyorgy-vereseget-szenved-temes-var-alatt> (6 May 2023).

<https://marcius15.kormany.hu/a-12-pont-tortenete-2013> (10 May 2023).

<https://mek.oszk.hu/01900/01905/html/index7.html> (30 April 2023).

<https://tinyurl.hu/bJ3g> (1 May 2023).

<https://tinyurl.hu/COo9> (5 May 2023).

<https://tinyurl.hu/DBJR> (31 May 2023).

<https://tinyurl.hu/FzL7> (20 May 2023).

<https://tinyurl.hu/S2dB> (15 June 2023).

Пал Сенџипали-Гавалер
Инстџипуџи Ференџ Магл за уџоредно џраво
pal.szentpali-gavaller@mfi.gov.hu
ORCID ID: 0000-0002-8376-262X

Уџицај закона из априла 1848. на преображај друштва и укидање кметства

Сажетџак: Сџуџија оџисује развој кметџства, усџанак Доже Берђа, који су изазвали друшџвени сукоби, оџраничење кметџства и џеџове џравне џоследице. Значајна џрекреџница био је Урбариум из 1767. џодине, након чеџа су уследила јоџ два одлучујуђа даџума: Револуџија 1848. и Аусџро-уџарска наџодба из 1867. Ова џоследња је џакође била значајна џо џоџе џиџо је оџворила џуџи Аусџроуџарској (џоред Јаџана) да уђе у Први свеџски раџи, џаралелно и на сличан начин са Меџи ресџаураџијом која је џочела у Јаџану 1867–1868.

Сџуџија оџрџава односе између кметџства и сељаџства не само из џравно-исџоријскоџ, већ и из економске и друшџвено-исџоријске џерсџекџиве.

Кључне речи: Урбариум из 1767, Аџрилски закони, џрансформаџија друшџства, укидање кметџства, Аусџро-уџарска наџодба, Аусџроуџарска.

Датум пријема рада: 22.06.2023.

Датум достављања коначне верзије рада: 31.10.2023.

Датум прихватања рада: 13.11.2023.